

Täysistunto

Keskiviikko 11.12.2024 klo 14.00—20.59

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee varapuheenjohtaja, edustaja Kaunisto.

Keskustelu

20.48 **Ville Kaunisto kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön kaupparekisterilain muuttamisesta:

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Patentti- ja rekisterihallituksen toimivallasta, joka koskee selvitystilaan tai kaupparekisteristä poistettavaksi määrätyn osakeyhtiön, osuuskunnan, asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön selvitystilan lopettamista tai palauttamista kaupparekisteriin. Säännöksiä sovellettaisiin sellaiseen edellä tarkoitettuun ilmoitusvelvolliseen, joka on määrätty selvitystilaan tai poistettu kaupparekisteristä sen laiminlyötyä kaupparekisteriin liittyvän ilmoitusvelvollisuutensa. Tällaisia laiminlyöntejä ovat tilinpäätöksen, toimintakelpoisen hallituksen ja elinkeinotoimintalaissa tarkoitetun edustajan taikka tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen ilmoittamisen laiminlyönnit.

Ilmoitusvelvollisen olisi haettava määräajassa selvitystilan lopettamista tai palauttamista kaupparekisteriin Patentti- ja rekisterihallitukselta. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle olisi, että ilmoitusvelvollinen korjaisi selvitystilaan määräämisen tai rekisteristä poistamisen perusteena olleen laiminlyönnin sekä rekisteritiedoissa olevat muut virheet ja puutteet, rekisteriviranomaisen ilmoitusvelvolliselle määräämät lainvoimaiset maksut olisi suoritettu, ilmoitusvelvollinen ei olisi purkautunut eikä sen omaisuutta olisi jaettu eikä selvitystilan lopettamiselle tai ilmoitusvelvollisen rekisteriin palauttamiselle olisi muuta-kaan lainsäädännöstä johtuvaa estettä.

Hakemus tulisi tehdä vuoden kuluessa selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevasta päätöksestä. Jos ilmoitusvelvollinen olisi määrätty laiminlyönnin perusteella selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä ennen kuin on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun ilmoitusvelvollisen selvitystila on edellisen kerran määrätty lopetettavaksi tai ilmoitusvelvollinen on palautettu rekisteriin, hakemusta ei hyväksyttäisi.

Lakia sovellettaisiin ilmoitusvelvolliseen, joka on määrätty selvitystilaan tai poistettu kaupparekisteristä 1.1.2023 tai sen jälkeen. Vuoden määräaika hakemuksen tekemiselle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2024 vp

laskettaisiin lain voimaantulosta, jos päätös selvitystilaan määraamisestä tai rekisteristä poistamisesta on tehty sitä ennen.

Arvoisa rouva puhemies! Ehdotuksen taustalla on rekisteriviranomaisena toimivan Patentti- ja rekisterihallituksen vuonna 2023 muuttunut tulkintakäytäntö, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen laiminlyönnistä johtuvaa kaupparekisteristä poistamista tai selvitystilaan määraamista ei voida enää pitää hallintolain 50 §:n nojalla korjattavana asiavirheenä. Koska kaupparekisterilaissa ei ole säännöksiä laiminlyönnin perusteella selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi määrätyn ilmoitusvelvollisen selvitystilan lopettamisesta tai rekisteriin palauttamisesta, elinkeinotoiminnan jatkaminen edellyttää käytännössä ilmoitusvelvollisen purkamista selvitysmenettelyn kautta ja uuden yhtiön perustamista.

Talousvaliokunta pitää ehdotusta tarpeellisena ja perusteltuna. Hallituksen esityksen mukaan 1.1.2019 ja 31.8.2024 välisenä aikana kaupparekisteristä on laiminlyöntien perusteella poistettu noin 55 000 ilmoitusvelvollista. Samalla aikavälillä rekisteriin on hakemuksesta palautettu noin 3 400 yritystä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että osa rekisteristä poistetuista yrityksistä on ollut yrityksiä, joiden toimintaa on edelleen tarkoitus jatkaa. Tällaisissa tilanteissa yrityksen purkaminen ja uudelleen perustaminen ovat usein kohtuuttoman järeitä toimenpiteitä toiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi.

Asiantuntijalausunnoissa tuodaan esiin, että selvitystilaan määraamisestä tai rekisteristä poistamisesta voi aiheutua ilmoitusvelvolliselle veroseuraamuksia sekä työntekijöiden, lainojen ja muiden sopimusten irtisanomista tai uudelleenjärjestelyjä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön tai hallituksen esitykseen ei sisälly säännöksiä näiden mahdollisten muiden seuraamusten estämiseksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tavoitteena kuitenkin on, että ilmoitusvelvollinen voi jatkaa toimintaansa mahdollisimman normaalisti ja vastaavasti kuin ennen selvitystilan lopettamista tai rekisteristä poistettavaksi määraamista.

Yhdessä asiantuntijalausunnossa ehdotetaan, että kaupparekisterilain mukainen päivämäärä, jolloin ilmoitusvelvollinen palautetaan rekisteriin, merkittäisiin samaksi kuin sinne merkitty poistopäivä. Talousvaliokunta yhtyy TEMin vastineeseen ja toteaa, että kaupparekisterin perustehtävänä on pitää yllä yrityksiä, yhteisöjä ja niissä toimivia henkilöitä koskevia luotettavia ja ajantasaisia tietoja. Valiokunnan saaman tiedon mukaan asiantuntijalausunnon ehdotus rekisteriin palauttamispäivän merkitsemisestä taannehtivasti muuksi päiväksi kuin päiväksi, milloin palauttaminen tapahtuu, olisi hyvin poikkeuksellinen ratkaisu voimassa olevan sääntelyn näkökulmasta. Valiokunta toteaa myös, että sääntelyn kiireellisyyden vuoksi valmistelun pohjana ollut tietopohja on rajallinen eikä sen perusteella ole mahdollista arvioida kaikkia niitä vaikutuksia, joita rekisteriin palauttamista koskevan päivän merkitsemisellä rekisteristä poistamista vastaavaksi päiväksi voi olla.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota useassa asiantuntijalausunnossa todettuun seikkaan, jonka mukaan kaupparekisteristä poistetaan myös sellaisia yrityksiä, joilla on aidosti liiketoimintaa. Valiokunta toteaa myös, että vaikka rekisteriin palauttaminen tulee ehdotetun lainsäädännön nojalla jälleen mahdolliseksi, toimivien yritysten rekisteristä poistamista tulisi pyrkiä välttämään ja määrätä niille ilmoitusten laiminlyönneistä ensisijaisesti muita seuraamuksia. Valiokunta korostaa tältä osin viranomaisten välisen tiedonvaihdon merkitystä ja pitää tärkeänä, että esimerkiksi Verohallinnosta saatavaa tietoa hyödynnetään prosesseissa nykyistä enemmän ja tehokkaammin.

Talousvaliokunta pitää myös tärkeänä, että sähköisen asioinnin mahdollisuuksia hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi yritysten vastuuhenkilöiden tavoitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2024 vp

miseksi ennen kuin yritys poistetaan kaupparekisteristä. Kun järjestelmiä kehitetään, kesteistä on asioinnin helppous sekä järjestelmän luotettavuus ja toimintavarmuus.

Vuonna 2023 uudistetun kaupparekisterilain voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että rekisteritietojen ajantasaisuutta koskevaa lain 23 §:ää alettaisiin soveltaa 1.1.2026 sijaan vasta 1.1.2027. Valiokunta pitää tätä perusteltuna, koska hallituksen esityksen mukaan on ilmeistä, ettei ajantasaisuuden tarkistamista koskeva tekninen toteutus ole käytössä vielä vuoden 2026 alussa. Valiokunta viittaa myös TEMin vastineeseen, jonka mukaan soveltamisen lykkääminen hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla ei vaikuta merkittävästi rekisterin ajantasaisuuteen.

Hyvät edustajat! Tämä laki on tehty korjaamaan ilmeinen epäkohta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Talousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vestman.

20.54 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos talousvaliokunnan varapuheenjohtajalle tehokkaasta mietinnön esittelystä, ja se olikin sopivaa juuri tämän lakiehdotuksen kohdalla. — Tämän lainmuutoksen taustallahan on siis voimassa olevan kaupparekisterilain muuttunut tulkinta Patentti- ja rekisterihallituksessa, joka on johtanut tilanteisiin, joissa lakisääteisten tietojen toimittamatta jättämisen vuoksi kaupparekisteristä on poistettu yrityksiä, joiden toimintaa on ollut tarkoitus jatkaa, ja näitä poistettuja yrityksiä sitten ei ole voitu palauttaa rekisteriin, vaikka tietojen toimittamatta jättäminen olisi johtunut vain yrityksen tahattomasta toiminnasta. Tämä rekisteristä poistaminenhan on tietenkin tehnyt yritysten toiminnan käytännössä mahdottomaksi Suomessa — näillä yrityksillä on ollut työntekijöitä, alihankkijoita, sopimuksia ja yhteistyökumppaneita — ja nyt tähän vaikeaan tilanteeseen puututaan tällä lainmuutoksella.

Tämä lainmuutos on myös osoitus siitä politiikan lainalaisuudesta, että missä on tahtoa, siellä on tie. Kiitos työministeri Arto Satoselle, joka ensinnäkin toi tämän lakiehdotuksen hyvin ripeästi eduskuntaan, ja lisäksi kiitos talousvaliokunnalle siitä, että tämä lakiehdotus on käsitelty aivan poikkeuksellisen ripeästi mutta toisaalta myös huolellisesti. Lakiehdotushan lähetettiin talousvaliokuntaan täältä salista 4. päivänä tätä kuuta, alle viikossa talousvaliokunnan mietintö oli valmis, ja nyt se on täällä ensimmäisessä käsittelyssä. Ja tämä on osoitus myös siitä, että valtaosin eduskunnan valiokunnissa harjoitetaan tällaista toimivaa paikallista sopimista eikä niinkään paikallista riitelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

20.56 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on helppo yhtyä edustaja Vestmanin sanoihin. Iso kiitos siis koko talousvaliokunnalle siitä, että tässä yrittäjille tärkeässä lakimuutoksessa päästiin maaliin näin nopeasti. Tämä on todellakin hyvä osoitus siitä, että me eduskunnassa osaamme tehdä tärkeissä asioissa yhteistyötä. Näin suurimassa osassa valiokuntia toimitaan, ja talousvaliokunta tässä on aivan loistava esimerkki, että kun on halua edistää tärkeitä asioita, niin se tehdään nopealla ja tehokkaalla mutta samalla hyvin huolellisella tavalla, kuten edustaja Vestman tuossa kuvaili.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2024 vp

Yrittäjäkentän viesti on meille päättäjille ollut selvä, ja sitä on ollut helppo siinä mielessä seurata. Muutos on ollut välttämättömän tarpeellinen, ja nyt pääsemme tosissaan nopeasti eteenpäin.

En ala sen tarkemmin ehkä tätä sisältöä tässä kuvailemaan, mutta totean, että kaupparekisteristä poistaminen voi aiheuttaa isoja ongelmia yritykselle, jolla on sopimuksia, yhteistyökumppaneita ja työntekijöitä. Tämä jo kuvaa siis tämän lakimuutoksen tärkeyttä. Rekisteristä poistamisen jälkeen yrityksen toiminta on ollut käytännössä mahdotonta, ja nyt monelle tässä vaikeassa välitilassa olevalle yritykselle saadaan nopealla tahdilla helpotusta.

Vielä loppuun haluan yhtyä tässäkin asiassa jälleen kerran erinomaisen edustaja Vestmanin toteamukseen siitä, että kyllä meillä on erinomainen ministeri, ministeri Arto Sato-nen, joka on ottanut tämänkin asian kaiken kiireen keskellä huolelliseen käsittelyyn ja tuonut sen meille eduskuntaan. Hän on ollut kyllä ministeri paikallaan, ja samalla kun ollaan Suomen työmarkkinat uudistettu, tämä konkreettinen teko suomalaisten yrittäjien parhaaksi on saatu eteenpäin vauhdikkaasti. Eli kiitoksia ministeri Satoselle, ja kiitos talousvaliokunnalle sujuvasta toiminnasta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.